

31 stycznia 2021 r.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁANIA RZECZNIKA AKADEMICKIEGO

DS. STUDENCKICH I PRACOWNICZYCH

w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

Spis treści:

Kontekst	2
Kompetencje i organizacja pracy	2
Zespół Rzeczniczki Akademickiej	3
Sprawozdanie z działań	4
Profilaktyka konfliktów i promocja ADR	4
Współpraca krajowa i zagraniczna	6
Bezpośrednie działania pomocowe	8
Liczba zgłoszeń	8
Wnioskodawcy	10
Tematyka spraw	13
Podjęte działania	16
Podsumowanie	17

Kontekst

Stanowisko Rzecznika Akademickiego zostało powołane *Zarządzeniem nr 30 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 16 sierpnia 2011 r. w sprawie powołania na Uniwersytecie Warszawskim Rzecznika Akademickiego (dalej: Zarządzenie nr 30)*. Z dniem 1 listopada 2011 r. stanowisko to objęła Anna Cybulko. Z końcem września 2012 r. Anna Cybulko została powołana na stanowisko na drugą kadencję (pierwszą pełną, tj. czteroletnią), obejmującą okres od 1 października 2012 r. do 1 października 2016 r. Z dniem 1 października 2016 r. Anna Cybulko została powołana na drugą pełną kadencję, trwającą do 30 września 2020 r. Z dniem 1 października 2020 r. została powołana na trzecią kadencję, trwającą do 30 września 2024 r.

Niniejsze sprawozdanie jest sporządzone w oparciu o zapis § 11 Zarządzenia nr 30, zgodnie z którym: „Rzecznik do dnia 31 stycznia każdego roku przedstawia Rektorowi na piśmie sprawozdanie ze swojej działalności”.

Kompetencje i organizacja pracy

W 2020 roku działania prowadzone były zgodnie z zasadami i procedurami wypracowanymi w latach ubiegłych i obejmowały wszystkie obszary kompetencji Rzeczniczki akademickiej wskazane w *Zarządzeniu nr 30*.

Podstawowe obszary działalności to:

- Profilaktyka konfliktów i promocja ADR, w tym: promocja środowiska pracy i studiów wolnego od dyskryminacji i mobbingu oraz działanie na rzecz wzmacniania równości i różnorodności.
- Współpraca krajowa i zagraniczna na rzecz promocji i rozwoju ADR oraz wzmacniania równości i różnorodności.
- Bezpośrednie działania pomocowe - interwencja w zgłaszanych sprawach problemowych.
- Działalność sygnalizacyjna (*whistleblowing*) oraz proponowanie systemowych rozwiązań rozwojowych i naprawczych.

Od 11 marca 2020 r. działania Rzeczniczki akademickiej i jej zespołu przeszły w tryb pracy zdalnej. Kontakty z interesariuszami odbywają się drogą mailową, telefoniczną

oraz za pomocą platform komunikacji wirtualnej Google Meets oraz Zoom. Dyżury odbywają się niezmiennie w poniedziałki i czwartki od godziny 11.00 do 14.00.

Dla zachowania bezpieczeństwa i poufności spraw osób zgłaszających problem w dalszym ciągu koniecznym warunkiem wszczęcia interwencji jest odrębne podpisanie formularza zgody, który może być do biura Rzeczniczki przesłany w wersji papierowej lub jako skan.

Zespół Rzeczniczki Akademickiej

Rzecznickę akademicką wspierają w pracy trzy osoby: Elżbieta Felkner, pełniąca funkcję koordynatora biura, Magdalena Miksa, pełniąca funkcję zastępczyni ds. studenckich oraz od 15.10.2020 r. mec. Violetta Wysok (na 2/5 etatu), pełniąca funkcję zastępczyni ds. pracowniczych. Do zadań pani Felkner należy obsługa administracyjna, wsparcie organizacyjne oraz merytoryczne w realizacji działań zapisanych w *Zarządzeniu nr 30 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 16 sierpnia 2011 r. w sprawie powołania na Uniwersytecie Warszawskim Rzecznika Akademickiego*. Do głównych zadań pani Miksy należy współpraca w kwestii merytorycznego rozpoznawania spraw studenckich oraz współprowadzenie działań edukacyjno – promocyjnych. Pani Violetta Wysok zajmuje się sprawami pracowniczymi oraz mediacjami.

Pracownice Zespołu Rzeczniczki akademickiej wspierają działania antymobbingowe. Od dnia 30 maja 2018 r. Magdalena Miksa na mocy *Zarządzenia nr 49 Rektora UW z dnia 14 maja 2018 roku w sprawie przeciwdziałania mobbingowi na Uniwersytecie Warszawskim* została powołana na stanowisko Koordynatora ds. przeciwdziałania mobbingowi. Elżbieta Felkner została z dniem 22.06.2018r. powołana na stanowisko Sekretarza Komisji ds. Przeciwdziałania Mobbingowi.

Sprawozdanie z działań

Profilaktyka konfliktów i promocja ADR

W ramach wspierania rozwoju alternatywnych metod rozwiązywania sporów wewnątrz uczelni oraz promocji środowiska pracy i studiów wolnego od dyskryminacji i mobbingu Rzeczniczka akademicka podejmowała w 2020 roku następujące proaktywne działania promocyjne i edukacyjne:

1. Współpraca (wraz ze Specjalistką ds. równouprawnienia dr hab. Julią Kubisą) przy tworzeniu Planu Równości Płci (Gender Equality Plan) dla Uniwersytetu Warszawskiego.
2. Współorganizacja (wraz ze Specjalistką ds. równouprawnienia dr hab. Julią Kubisą oraz Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich) konferencji „Przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu na uczelniach wyższych – w kierunku standardów i procedur”.
3. Współpraca z główną specjalistką ds. równouprawnienia na UW dr hab. Julią Kubisą przy tworzeniu *Informatora o przeciwdziałaniu molestowaniu seksualnemu na UW* oraz *Procedury antydyskryminacyjnej*. W pracach nad Informatorem wzięli udział przedstawiciele i przedstawicielki kadry dydaktycznej UW, przedstawicielki i przedstawiciele Rektorskiej Komisji ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji oraz Komisji ds. Przeciwdziałania Mobbingowi, Rzecznik Praw Studentów oraz zespół konsultantki ds. przemocy seksualnej przy Zarządzie Samorządu Studentów UW.
4. Kontynuacja cyklicznych działań informacyjnych, których celem jest edukacja i upowszechnianie wiedzy na temat instytucji pomocowych działających na terenie Uczelni. W 2020 roku adresatem działań były Wydziały: „Artes Liberales”, Geografii i Studiów Regionalnych, Filozofii oraz Historii. Celem spotkań było upowszechnienie wiedzy na temat Rzeczniczki akademickiej ds. studenckich i pracowniczych (Ombudsmana) oraz innych instytucji pomocowych działających na terenie naszej Uczelni.

Pracownicy Zespołu Rzeczniczki akademickiej udzielali informacji na temat kompetencji poszczególnych instytucji, sposobów uzyskiwania wsparcia, metody zgłaszania spraw, miejsc i terminów dyżurów, etc.

5. Napisanie i zredagowanie wraz z Główną Specjalistką ds. równouprawnienia na UW Rekomendacji w sprawie wykorzystania symboli w przestrzeni akademickiej.
6. Zainicjowanie prac nad projektem *Rozwijanie potencjału Uniwersytetu Warszawskiego w obszarze reagowania na problemy osobiste, emocjonalne i psychiczne członków społeczności akademickiej mogące rzutować na funkcjonowanie akademickie*. Działania projektowe mają być realizowane wraz z Centrum Pomocy Psychologicznej i Biurem ds. osób Niepełnosprawnych.

Rzeczniczka akademicka współpracuje z licznym jednostkami organizacyjnymi i ciałami kolegialnymi działającymi na uczelni. Współpraca obejmuje wzajemne przesyłanie spraw w ramach kompetencji, a także wspólne rozwiązywanie problemów i szukanie adekwatnych rozwiązań. W roku 2020 Rzeczniczka akademicka współpracowała m.in. z:

- Specjalistką ds. równouprawnienia na Uniwersytecie Warszawskim, dr hab. Julią Kubisą.
- Komisją ds. Przeciwdziałania Mobbingowi na Uniwersytecie Warszawskim powołaną Zarządzeniem Rektora nr 65 z dnia 22 czerwca 2018 roku w obszarze przeciwdziałania mobbingowi na uczelni oraz koordynatorką ds. przeciwdziałania mobbingowi na Uniwersytecie Warszawskim Magdaleną Miksa.
- Komisją Rectorską ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji - przy okazji interwencji w sprawie skarg na dyskryminację pracowników lub studentów.

- Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji, m.in. w obszarze prowadzenia mediacji.
- Biurami Uniwersytetu Warszawskiego, w szczególności: Biurem Promocji, Biurem Współpracy z Zagranicą, Biurem Spraw Studenckich, Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych.
- Przedstawicielami samorządu studenckiego, w szczególności z Odwoławczą Komisją Stypendialną, Zarządem Samorządu Studentów, Zarządem Samorządu Doktorantów, Rzeczniką Praw Studenta oraz Konsultantką ds. Przemocy Seksualnej w zespole Rzeczniczki Praw Studenta.
- Studenckimi kołami naukowymi i organizacjami studenckimi m.in. Studenckim Kołem Naukowym Queer oraz Studenckim Kołem Naukowym im. Pauliny Kuczalskiej-Reinschmit.

Współpraca krajowa i zagraniczna

W ramach kontaktów krajowych Rzeczniczka akademicka współpracuje z innym Ombudsmanami z polskich uczelni. W listopadzie 2020 r. Rzeczniczka wraz z Zespołem przygotowały spotkanie Rzeczników akademickich i pełnomocników Rektorów z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Akademii Sztuki Wojennej, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Politechniki Gdańskiej. Spotkanie służyło wymianie doświadczeń związanych z problematyką funkcjonowania Rzeczników akademickich w zmienionej rzeczywistości społecznej.

W grudniu 2020 r. odbyło się spotkanie Zespołu Rzeczniczki akademickiej ds. studenckich i pracowniczych oraz Głównej specjalistki ds. równouprawnienia na UW z Rzecznikami/ Rzeczniczkami akademickimi, Pełnomocnikami/Pełnomocniczkami ds. równego traktowania oraz Pełnomocnikami/Pełnomocniczkami ds. spraw bezpieczeństwa z Akademii Sztuki w Szczecinie, Akademii Sztuki Wojennej, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Politechniki Wrocławskiej,

Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego. Celem spotkania była dyskusja na temat utworzenia sieci rzeczników akademickich służącej wypracowaniu współpracy i wymianie doświadczeń oraz dobrych praktyk na uczelniach.

Rzeczniczka akademicka reprezentuje także Uniwersytet Warszawski na wydarzeniach organizowanych przez instytucje centralne: konferencjach, seminariach czy spotkaniach eksperckich. Wśród ważniejszych działań krajowych w roku 2020 warto wskazać:

- Wystąpienie w Panelu Dyskusyjnym Panel Right 2B Forum “Czy biznes stoi na straży różnorodności?” w ramach projektu Right2B Forum realizowanego przez ELSA Poland (maj 2020).
- Wystąpienie panelowe na Konferencji organizowanej przez UW i Rzecznika Praw Obywatelskich „Przeciwdziałanie molestowaniu seksualnemu na uczelniach wyższych – w kierunku standardów i procedur” (czerwiec 2020).
- Udział w posiedzeniu plenarnym Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego poświęconemu tematowi molestowania, dyskryminacji i wolności w szkołach wyższych, gdzie wygłosiła referat „Jak Uniwersytet Warszawski radzi sobie z problemem mobbingu” (listopad 2020).
- Uczestnictwo w debacie na temat roli diagnozy w kształtowaniu równościowego uniwersytetu organizowanej przez Dział ds. Bezpieczeństwa i Równego Traktowania – Bezpieczni UJ w ramach międzynarodowej kampanii „16 dni przeciw przemocy ze względu na płeć” (grudzień 2020).
- Udział w seminarium dotyczącym wolności ekspresji tożsamości płciowej w procesie edukacji zorganizowanym przez Koło Naukowe „Prawo a Płeć” działające na Wydziale Prawa i Administracji UW (grudzień 2020).

Współpraca zagraniczna Rzeczniczki akademickiej obejmowała w 2020 r. aktywność w ramach Europejskiej Sieci Rzeczników Akademickich w Szkolnictwie Wyższym (European Network of Ombudsman in Higher Education - ENOHE). Niemal od początku swojej działalności Rzeczniczka akademicka jest aktywnym członkiem ENOHE, a w wyniku wyborów dokonanych przez walne zgromadzenie z dniem 27 czerwca 2019 roku została powołana na członka Zarządu i objęła funkcję skarbnika.

Rzeczniczka akademicka rozwijała kontakty zagraniczne mające na celu zbieranie wiedzy i dobrych praktyk wspierających wprowadzanie na Uniwersytecie Warszawskim nowych rozwiązań na rzecz równości, różnorodności i przeciwdziałania dyskryminacji, w tym również współpracę w ramach sieci 4EU+. Rzeczniczka akademicka wzięła także udział w Seminarium prawnym na temat niedyskryminacji i równości płci zorganizowanym w przez Human European Consultancy działającego na potrzeby Komisji Europejskiej.

Bezpośrednie działania pomocowe

Rzeczniczka akademicka realizuje obowiązki wynikające z *Zarządzenia nr 30*, zgodnie z którym do jej zadań należy pomoc osobom indywidualnym i jednostkom organizacyjnym Uniwersytetu w rozwiązywaniu sporów i konfliktów oraz w radzeniu sobie z naruszeniami zasad życia akademickiego. Poniżej przedstawione zostały dane statystyczne obrazujące ilość, typ i przekrój tematyczny spraw które wpłynęły do Rzeczniczki akademickiej w 2020 roku. W statystykach przedstawiono również ilość i rodzaj podjętych działań.

Liczba zgłoszeń

W 2020 roku do Rzeczniczki akademickiej zgłoszono 254 sprawy. 11 spraw było kontynuacją z roku poprzedniego. Szczegółowe dane nt. wpływu spraw oraz dynamiki zmian przedstawia Tabela nr 1 oraz Wykres nr 1 przedstawione poniżej.

Tabela nr 1. Wpływ spraw w latach 2012 – 2020.

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba zgłoszonych spraw	130	125	111	125	118	146	196	252	265
-- sprawy z roku bieżącego	130	114	103	119	111	134	185	240	254
-- sprawy kontynuowane z roku poprzedniego		11	8	6	7	12	11	12	11

Wykres nr 1. Dynamika wpływu spraw w latach 2012 – 2020.

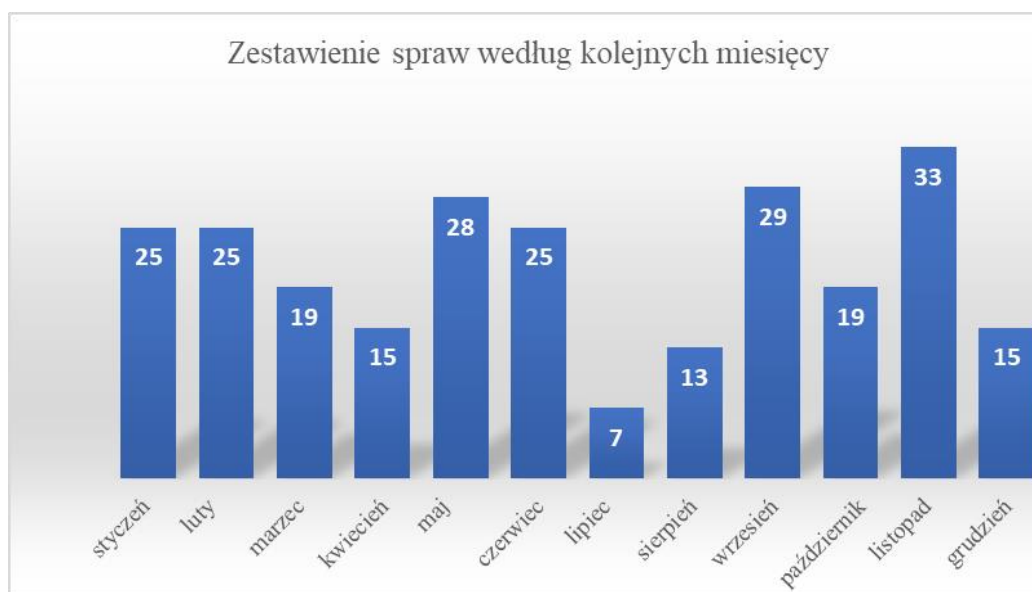
Jak wskazują zaprezentowane dane, dynamika wpływu spraw ma w dalszym ciągu tendencję wzrostową. Wydaje się, że do przyczyn wzrostu liczby zgłoszeń można zaliczyć zarówno z roku na rok powszechniejszą wiedzę o możliwości uzyskania pomocy ze strony Rzeczniczki akademickiej, jak i oddziaływanie kampanii promocyjnej „Równoważni”, podkreślającej, że na Uniwersytecie Warszawskim nie ma miejsca na dyskryminację, a osoby, które jej doświadczają, znajdują wsparcie na

uczelni. Na wzrost liczby problemów, a co za tym idzie także zgłoszeń, mógł również wpłynąć trudny okres związany z pandemią.

Liczba zgłaszanych spraw była w istotnym stopniu zależna od kalendarza akademickiego. Zdecydowanie więcej zgłoszeń odnotowano w trakcie sesji egzaminacyjnych oraz na przełomie roku akademickiego. Na ilość zgłaszanych spraw miało też wpływ sytuacja zewnętrzna jak pandemia (kwiecień) czy Strajk Kobiet (listopad). Poniżej zamieszczono wykres prezentujący zestawienie zgłoszonych spraw według kolejnych miesięcy.

Wykres nr 2. Zestawienie zgłoszonych spraw według kolejnych miesięcy.

Wnioskodawcy

Zgodnie z § 4 Zarządzenia nr 30 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego podjęcie czynności przez Rzecznika następuje:

- po zgłoszeniu się ze sprawą zainteresowanego członka społeczności akademickiej,
- na wniosek organów samorządu studentów lub doktorantów,
- na wniosek Rektora,

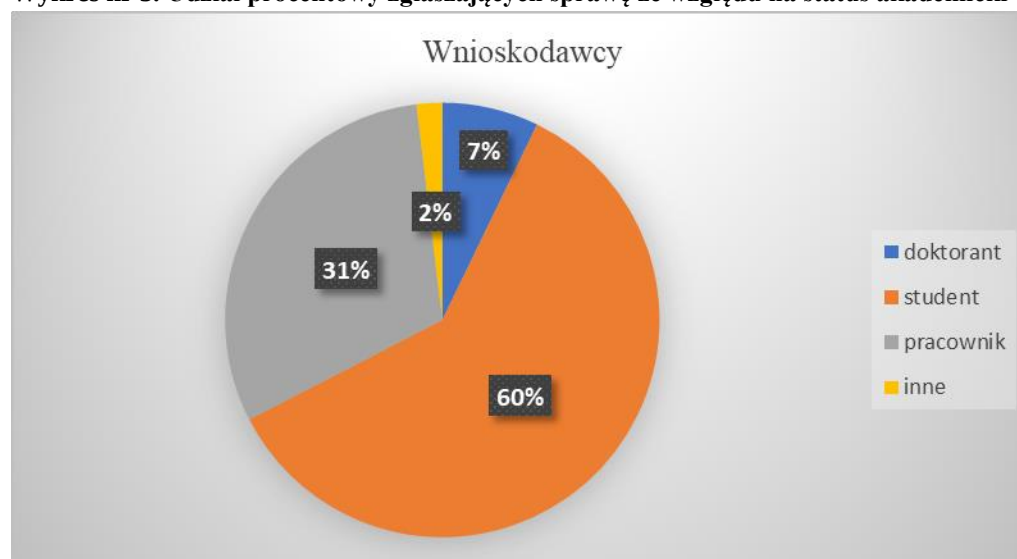

- z własnej inicjatywy.

Najczęściej sprawy zgłaszają do Rzeczniczki akademickiej sami zainteresowani, którzy prezentują swoje problemy indywidualnie lub grupowo. Problemy bywają zgłaszane także przez bezpośrednich przełożonych bądź przez przedstawicieli władz danej jednostki, proszących o wsparcie w analizie i diagnozie problemu, bądź podjęcie bezpośrednich działań interwencyjnych w sprawie. Zdarzyły się sprawy zgłaszane przez krewnych.

Wśród osób zgłaszających problem ponad połowa to studenci, a 31 % to pracownicy: naukowcy, administracyjni i naukowo-techniczni. Tylko 7% zgłoszeń pochodzi od doktorantów (szczegółowy rozkład zgłoszeń przedstawia Wykres nr 3).

Wykres nr 3. Udział procentowy zgłaszających sprawę ze względu na status akademicki

Rok 2020 jest kolejnym rokiem, w którym do Rzeczniczki akademickiej trafiały sprawy ze wszystkich wydziałów i jednostek Uniwersytetu Warszawskiego. Można to odczytywać jako sygnał, że informacja o istnieniu i działaniu ombudsmana akademickiego dotarła już do wszystkich jednostek akademickich. Zestawienie zgłoszeń ze względu na jednostkę przedstawia Tabela nr 3.

Tabela nr 3. Zestawienie zgłoszeń ze względu na jednostkę.

Wydziały i jednostki	liczba zgłoszeń
Administracja Centralna	11
inne jednostki	6
jednostka naukowo – dydaktyczna	17
Międzydziedzinowa Szkoła Doktorska	1
Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych	6
Szkoła Doktorska Nauk Społecznych	4
Szkoła Doktorska Nauk Ścisłych i Przyrodniczych	2
Wydział "Artes Liberales"	5
Wydział Archeologii	2
Wydział Biologii	13
Wydział Chemii	3
Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii	8
Wydział Filozofii	3
Wydział Filozofii i Socjologii	7
Wydział Fizyki	7
Wydział Geografii i Studiów Regionalnych	3
Wydział Geologii	3
Wydział Historii	2
Wydział Historyczny	6
Wydział Lingwistyki Stosowanej	8
Wydział Matematyki, Informatyki i Mechaniki	5
Wydział Nauk Ekonomicznych	9
Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych	28
Wydział Neofilologii	23
Wydział Orientalistyczny	7
Wydział Pedagogiczny	3
Wydział Polonistyki	11
Wydział Prawa i Administracji	14
Wydział Psychologii	12
Wydział Socjologii	2
Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji	4
Wydział Zarządzania	4
Inne	25

Tematyka spraw

Sprawy studenckie

Największa liczba zgłoszeń studenckich dotyczyła spraw związanych z organizacją i tokiem studiów. Zgłoszenia obejmowały wskazane poniżej tematy:

- skreślenia z listy studentów, wznowienia,
- problem z ukończeniem studiów,
- problem z zaliczeniem przedmiotu lub zdaniem egzaminu,
- problem z zaliczeniem lektoratu – egzaminu certyfikacyjnego,
- zmiana istotnych zasad w trakcie studiów,
- sposób prowadzenia zajęć przez wykładowców,
- sposób oceniania przez wykładowców,
- wydanie dokumentacji studenckiej,
- niewydania decyzji w terminie,
- problem z rejestracją na zajęcia,
- przepisanie przedmiotu,
- opłaty za usługi edukacyjne,
- problemy techniczne związane z zajęciami prowadzonymi w formie online,
- wykluczenie cyfrowe,
- usunięcie z zajęć osób manifestujących znaki poparcia dla Strajku Kobiet,
- urlop zdrowotny,
- utrudniony kontakt z wykładowcami.

Drugą kategorią pod względem liczebności zgłoszonych przypadków są konflikty i trudności komunikacyjne. Nieporozumienia występowały w różnych rodzajach relacji, zarówno poziomych - pomiędzy studentami, jak i pionowych – pomiędzy studentem a promotorem lub wykładowcą. Zdarzały się przypadki skarg studentów na prace dziekanatów, w szczególności sposób traktowania ich przez pracowników

lub mylący charakter udzielanych informacji. W grupie tej znalazły się także sprawy ogólnie sklasyfikowane jako "trudności życia w akademiku".

Kolejną grupę stanowiły problemy związane z finansami, w szczególności skargi na postępowanie lub decyzje w sprawie stypendiów Rektora i socjalnych. Do Rzeczniczki trafiały też sprawy dotyczące postulatów obniżenia płatności za usługi edukacyjne prowadzone zdalnie ze względu na jakość oferowanych zajęć oraz problemy z płatnościami wynikające z trudności finansowych związanych z utratą źródła zarobkowania w dobie pandemii.

W 2020 r. podobnie jak w 2019 r. zwiększyła się liczba skarg na dyskryminację, molestowanie, stalking oraz naruszanie zasad etyki. Skargi dotyczyły m.in. nieetycznego zachowania studentów wobec studentów i studentek oraz wykładowców i wykładowczyń względem studentów i studentek. Występowały także sprawy związane ze ściąganiem. Pojawiła się także kategoria spraw (sporadycznie sygnalizowana w latach wcześniejszych) związanych z umieszczaniem obraźliwych informacji w mediach społecznościowych.

Sprawy pracownicze

Tematyka spraw zgłaszanych przez pracowników wpisywała się w następujące obszary: konflikt, złe traktowanie (mobbing lub dyskryminacja), warunki pracy i polityka kadrowa, nieetyczne zachowania studentów lub innych pracowników.

Konflikty miały charakter poziomy: między współpracownikami, lub pionowy: na linii przełożony – podwładny. Większość konfliktów miała charakter relacyjno – organizacyjny, pojawiały się jednak przypadki, w których istotą różnic między stronami były kwestie merytoryczne/naukowe lub związane z różnicami wartości. Zgłaszane konflikty miały na ogół charakter binarny, ale zdarzały się także bardziej skomplikowane sprawy grupowe. Po pomoc zgłaszali się do Rzeczniczki akademickiej zarówno sami zaangażowani pracownicy, jak i ich przełożeni, którzy zaobserwowali konflikt w zespole. Pracownicy zgłaszali także konflikty i trudności komunikacyjne na linii wykładowca - student.

W przypadkach, w których występowało uzasadnione podejrzenie wystąpienia przesłanek mobbingu bądź dyskryminacji, Rzeczniczka akademicka proponowała przekierowanie sprawy do Koordynatorki ds. przeciwdziałania mobbingowi, bądź Komisji ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji. Ostateczna decyzja o podjęciu tych działań należała jednak do samego zainteresowanego.

Pracownicy zgłaszali się także do Rzeczniczki akademickiej ze sprawami związanymi z warunkami pracy i polityką kadrową, obejmującymi w szczególności takie tematy, jak:

- zatrudnienie,
- zakończenie współpracy,
- wynagrodzenia,
- regulacja zakresu obowiązków,
- zakres podawania danych osobowych,
- urlopy,
- premie,
- oceny pracownicze, w tym również ocena sposobu prowadzenia zajęć,
- ochrona własności intelektualnej,
- dofinansowanie kursów,
- praca zdalna,
- niewłaściwe wykonywania obowiązków służbowych.

Skargi na nieetyczne zachowanie dotyczyły często sposobu prowadzenia publicznego dyskursu – zarówno na portalach społecznościowych gromadzących pracowników, jak i np. na Radach Naukowych lub Radach Wydziału. Pojawiały się także skargi wykładowców na nieetyczne zachowania studentów i studentek wobec wykładowców, w tym molestowanie i stalking.

Podjęte działania

Na mocy § 7 Zarządzenia nr 30 Rzecznik może w zgłaszanych sprawach podejmować następujące działania:

- przedstawienie stosownej informacji dotyczącej funkcjonowania i regulacji prawnych obowiązujących na UW;
- wskazanie jednostek/osób właściwych do załatwienia sprawy;
- wsparcie w załatwieniu sprawy poprzez uzyskanie informacji lub wyjaśnienie sprawy we właściwej jednostce;
- wspomaganie w rozwiązaniu konfliktu: zdiagnozowanie problemu i wybór sposobu jego rozwiązania;
- rekomendowanie/prowadzenie mediacji;
- przedstawianie Rektorowi informacji i rekomendacji, leżących w zakresie obowiązków Rzecznika, dotyczących wskazania niezbędnych zmian systemowych i sposobów działania Uczelni.

Przedstawiona poniżej Tabela nr 5 prezentuje rozkład działań podjętych przez Rzeczniczkę Akademicką w odpowiedzi na zgłoszone do niej problemy.

Tabela nr 5. Rodzaj działań podjętych przez Rzeczniczkę akademicką.*

Podjęte działanie	Liczba spraw
Udzielenie informacji dotyczącej funkcjonowania i regulacji prawnych obowiązujących na UW	108
Wskazanie jednostek/osób właściwych do załatwienia sprawy	13
Interwencja w jednostce (uzyskanie informacji lub wyjaśnienie sprawy)	55
Coaching (wspomaganie w zdiagnozowaniu problemu i wyborze sposobu jego rozwiązania)	10
Mediacja (rekomendacja, prowadzenie)	16
Sygnalizacja na piśmie (przedstawianie opisu występujących trudności oraz/lub rekomendacji niezbędnych zmian systemowych bądź działań naprawczych).	10

** Podsumowanie ma charakter uproszczony, w rzeczywistości kategorie nie są rozłączne, część spraw może się zatem mieścić w kilku kategoriach.*

Kategoria pt. „udzielanie informacji dotyczącej funkcjonowania i regulacji prawnych obowiązujących na UW” obejmuje zarówno pomoc osobom zgłaszającym problem w

zrozumieniu własnej sytuacji faktycznej i prawnej oraz wyborze optymalnych rozwiązań, jak i wsparcie dla jednostek UW we właściwej interpretacji i stosowaniu obowiązujących regulacji prawnych. Z działaniem tym często wiąże się wskazanie jednostek lub osób właściwych do załatwienia sprawy. Natomiast interwencje wskazane w punkcie drugim „*wskazanie jednostek/osób właściwych do załatwienia sprawy*” obejmują sytuacje, w których Rzeczniczka akademicka nie podejmowała żadnych własnych działań pomocowych, a jedynie przekierowywała zgłaszającego do właściwej osoby lub jednostki. Działania coachingowe obejmowały pomoc świadczoną przez Rzeczniczkę akademicką w sytuacjach konfliktu, lub nękania pracownika (w szczególności tam gdzie nie było zgody na podjęcie działań mediacyjnych lub interwencyjnych) oraz wsparcie rozwojowe dla pracowników doświadczających trudności w życiu zawodowym.

Podsumowanie

Rok 2020 miał szczególny charakter z wielu względów. Przede wszystkim istotny wpływ na jego przebieg miała pandemia, wiążąca się z przejściem na pracę zdalną oraz wysokim poziomem stresu doświadczanego przez wielu członków społeczności akademickiej. Ilościowo skutki pandemii przełożyły się na pracę Rzeczniczki akademickiej w mniejszym stopniu, niż można by przypuszczać. Po chwilowym zmniejszeniu napływu spraw w marcu, w kolejnych miesiącach intensywność zgłoszeń wróciła do poziomu zbliżonego, jak w latach wcześniejszych. Można hipotetycznie założyć, że efektem pandemii był nieco mniejszy roczny wzrost liczby spraw: liczba spraw w 2020 roku wzrosła jedynie o 10 % względem roku poprzedniego, podczas gdy w latach poprzednich odnotowywano wzrost na poziomie bliższym 20 %. Pandemia wpłynęła natomiast na rodzaj zgłaszanych problemów. W roku 2020 oprócz typowych zgłoszeń dotyczących spraw studenckich i pracowniczych pojawiła się spora grupa spraw, których tłem były trudności związane z aktualną sytuacją pandemiczną, w szczególności zgłoszenia dotyczyły ograniczeń możliwości pracy zdalnej (postrzeganych, jako dyskryminacja), trudności doświadczanych na tle wykluczenia cyfrowego oraz niskiej jakości zajęć zdalnych.

Ponadto wyraźnie zwiększyła się częstotliwość zgłaszania problemów na tle niesamodzielnosci naukowej studentów, czyli ściągania na zajęciach, zaliczeniach i egzaminach. Problemem, którego skala (wysoka już wcześniej) wzrosła kilkukrotnie są różnego typu trudności akademickie, których źródłem są problemy psychoemocjonalne studentów lub pracowników.

Do kontekstowych czynników oddziaływania na pracę Rzeczniczki akademickiej i jej Zespołu zaliczyć należy także napięcia społeczno-polityczne wyrażające się m.in. poprzez protesty wobec polityki partii rządzącej, które znajdują swoje odbicie w postaci dyskusji i sporów pomiędzy członkami społeczności akademickiej, toczących się zarówno w ramach uczelni, jak i w wirtualnej przestrzeni mediów społecznościowych. Wzrost napięć w tym obszarze doprowadził do konieczności redefinicji do tej pory dość amorficznej konstrukcji granic wolności debaty akademickiej.

Do wewnętrznych czynników zmiany zaliczyć należy wybory nowych władz. Zmiany na stanowiskach decyzyjnych w naturalny sposób wywoływały poruszenie, które w niektórych przypadkach przekładało się na wzrost liczby konfliktów i napięć interpersonalnych. M.in. to było powodem, że w 2020 roku Zespół Rzeczniczki akademickiej prowadził więcej działań mediacyjnych i koncyliacyjnych niż w latach wcześniejszych.

Wyróżnikiem roku 2020 był także wyraźny wzrost liczby skarg na mobbing i dyskryminację – zarówno w zakresie drobnych nieprawidłowości, możliwych do naprawienia poprzez rozmowy korygujące, jak i bardzo poważnych, wymagających uruchomienia procedury dyscyplinarnej. W 2020 r. Rzeczniczka akademicka wspierała cztery wnioski o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego w oparciu o bardzo poważne zarzuty dotyczące m.in. molestowania seksualnego i nękania studentów. Aktualnie sprawy te są procedowane przez Rzeczników dyscyplinarnych. W tym kontekście dodatkowego znaczenia nabiera wprowadzenie w 2020 roku na Uniwersytecie Warszawskim Informatora o przeciwdziałaniu molestowaniu

seksualnemu oraz Procedury antydyskryminacyjnej, które to dokumenty mają szansę zdecydowanie uporządkować i usprawnić efektywność reagowania w przypadku wystąpienia niepożądanych działań i zachowań o charakterze dyskryminacji i molestowania.

Ostatnią kwestią, o jakiej warto wspomnieć jest wyraźny rozwój przestrzeni działań prorównościowych i antydyskryminacyjnych w całym szkolnictwie wyższym, wyrażający się m.in. poprzez szerokie powoływanie nowych stanowisk w strukturze uczelni odpowiedzialnych za przestrzeganie praw członków społeczności akademickiej, np. Rzeczników akademickich, Rzeczników praw i wartości, Pełnomocników Rektorów ds. równości i antydyskryminacji, etc. Jako, że Uniwersytet Warszawski od dawna rozwija swoją działalność w tym obszarze, Rzeczniczka akademicka jest często proszona o radę, wsparcie, bądź podzielenie się dobrymi praktykami Uniwersytetu Warszawskiego, zaś działalność naszych organów równościowych traktowana bywa przez inne uczelnie, jako wzorzec i inspiracja w rozwijanych dopiero obszarach.

Sprawozdanie przygotowały Anna Cybulko i Elżbieta Felkner